

**TANUMS
KOMMUN**

Barn- och utbildningsnämnden

Kvalitetsredovisning 2007

Innehållsförteckning:

Kvalitetsredovisningens verksamhetsområden	3
Kvalitetsredovisningens innehåll	4
Övergripande utvecklingsarbete.....	4
Barnomsorg	6
Familjedaghem.....	7
Förskola.....	8
<i>Förskolornas kvalitetsredovisningar</i>	11
Grundskola	15
<i>Grundskolans kvalitetsredovisningar</i>	15
Elever i behov av särskilt stöd.....	20
Fritidshem.....	26
Särskola	28
Gymnasium och vuxenutbildning	30

Kvalitetsredovisningens verksamhetsområden

Kommunens förutsättningar

Tanums kommun är Bohusläns till ytan största med ca 12 000 innevånare. Kommunen består av flera olika samhällen med stor geografisk spridning. Centralorten, Tanumshede, utgör inget naturligt centrum. Detta innebär att det finns skolor och förskolor på många orter och att de ofta är små. Elevantalet i skolorna sjunker, nu framför allt i år 7-9. Efterfrågan på barnomsorg för barn 1-5 år är stor och på vissa orter kan det vara svårt att möta behovet även om det har lyckats hittills.

Befolkningen är homogen. Det finns få invandrare, av dem är de flesta boende i Tanumshede. Kommunen har åtagit sig att ta emot ett mindre antal flyktingar som har fått bostäder i Fjällbacka.

Invånarna i Tanums kommun har en lägre utbildningsnivå än i riket. I åldrarna 25-44 år, där flertalet föräldrar till barn och elever återfinns, låg andelen med eftergymnasial utbildning på 24 procent mot 40 procent i riksgenomsnitt. Av männen i åldersgruppen hade bara 17 procent eftergymnasial utbildning mot 35 procent i riket. En förklaring kan vara att kommunen har en hög andel egenföretagare som inte lika tydligt ser något behov av utbildning efter gymnasienivå. Jämförelsevis få går också vidare till högskolan inom tre år efter avslutat gymnasium, 31 procent mot 42 procent i samtliga kommuner 2007.

Barnomsorg för barn 1-5 år, förskola och familjedaghem

Barnomsorgen består av förskola 1-5 och familjedaghem. Förskola 1-5 finns i kommunal regi i Tanumshede, Grebbestad, Fjällbacka, Rabbalshede, Backa och Hamburgsund. Det finns fyra kooperativa förskolor i kommunen. Förutom i Tanumshede, där det finns en förskola med fyra avdelningar, finns ingen förskola med mer än två avdelningar och de flesta har bara en. Familjedaghem finns i alla områden utom Fjällbacka.

Grundskola

Tanums kommun har sin grundskoleverksamhet förlagd till åtta kommunala skolenheter. Dessutom finns en fristående föräldradriven skola. Två av skolorna är F-9 skolor, en i norra kommundelen och en i södra. Övriga skolor har elever i år F-6. Nämndens ambition är att det skall finnas en skola på varje större ort. Skolskjutsverksamheten är omfattande eftersom många elever är bosatta på landsbygden.

Fritidshem

Alla grundskolor, inklusive friskolan, har fritidshemverksamhet som riktar sig till barn från förskoleklass tom år 6.

Särskola

Särskolan omfattar tre olika skolformer: obligatorisk särskola, gymnasiesärskola och särvux. I Tanum sker utbildningen inom obligatorisk särskola samt särvux vid fyra olika enheter Hedeskolan, Tanumskolan, Ekdungeskolan samt Lärcentrum. Elever vid gymnasiesärskolan får sin undervisning huvudsakligen i Uddevalla eller Dals-Ed. Särskolan i Tanum tar också emot elever från annan kommun.

Gymnasieskola

Tanum har ett eget gymnasium med specialutformade program förlagt till Lärcentrum Tanum i Kulturhuset Futura. Gymnasieskolan erbjuder såväl arbetsplatsförlagda yrkesutbildningar som

studieförberedande specialutformat program med möjlighet att läsa in naturvetenskaplig och/eller samhällsvetenskaplig inriktning samt nationella program med natur- och samhällsvetenskaplig inriktning. Det individuella programmet (IV) utgör en egen del av gymnasieskolan där utbildningen utformas efter elevens behov och önskemål. Tanums gymnasieskola hade 134 elever läsåret 2006/2007. Läsåret 2007/2008 är antalet elever 138. De flesta av kommunens gymnasieelever har sin skolgång förlagd till Uddevalla eller Strömstad.

Vuxenutbildning

Förutom Tanums Gymnasieskola inrymmer Lärcentrum Tanum grundläggande och gymnasial vuxenutbildning, svenska för invandrare samt särvox. Personalen undervisar i både gymnasieskola och vuxenutbildningen.

Kvalitetsredovisningens innehåll

Tanums kommuns kvalitetsredovisning omfattar för år 2007 familjedaghem, förskola, grundskola år F-9, fritidshem, särskola, gymnasieskola och vuxenutbildning.

Kommunens val av områden i kvalitetsredovisningen

Barn- och utbildningsnämnden har fastställt följande områden för utvärdering:

- Kunskap och lärande i basämnena (Förskolan: Utveckling och lärande)
- Normer och värden
- Ansvar och inflytande; elever och föräldrar

Underlag för kvalitetsredovisningen

Utvärdering har skett genom enkäter, uppföljningar, redovisning av betygsstatistik och resultat av nationella prov. Den löpande kontakten med verksamheterna och verksamheternas kvalitetsredovisningar är grunden för att kunna bedöma kommunens måluppfyllelse. Skolornas och förskolornas kvalitetsredovisningar sker mot läroplanernas strävansmål.

Resultaten i grundskolan redovisas i rapporten genom nationella prov och slutbetyg i år nio. Resultaten i gymnasieskola och vuxenutbildning redovisas också.

Under året har en enkät till föräldrar till samtliga elever i år två, fem och åtta genomförts. Denna redovisas i kvalitetsredovisningen. Svarsfrekvensen var 61 procent vilket är betydligt sämre än tidigare. Resultatet dras ner av den låga svarsfrekvensen i år åtta. En elevenkät har gjorts i år 9. Enkäter har även skickats ut till föräldrar i familjedaghem och förskola.

Övergripande utvecklingsarbete

V8 och KU 8

Tanums kommun är en av åtta kommuner i Bohuslän/Dalsland som samverkar i ett projekt kallat V8 – Vision åtta kommuner. Kommunerna är Dals-Ed, Färgelanda, Orust, Sotenäs, Lysekil, Munkedal, Tanum och Strömstad. Förvaltningsekonomerna i kommunerna har under flera år tagit fram nyckeltal på utbildningsområdet som har sammanställts i ett benchmarkingprojekt. Projektet har också haft en analysgrupp bestående av en grupp rektorer knuten till sig. Förvaltningscheferna i de åtta kommunerna träffas regelbundet.

Ur de årliga skolledardagarna uppstod idén om att bilda nätverk. Flera nätverk bildades och genomförde bl.a. en kompetensutvecklingsdag under vecka 44 med ett smörgåsbord av föreläsningar inom förskola och grundskola i alla kommunerna.

Ur ett kvalitetsnätverk som arrangerats av Myndigheten för skolutveckling uppstod en grupp där en rektor/utvecklingsledare per kommun deltar. Gruppen har tagit fram en modell för kollegial utvärdering inom förskola och grundskola baserad på ALP-projektet i Alingsås, Lerum, Partille. I våra kommuner heter den KU-8 (kollegial utvärdering i 8 kommuner)

Under våren 2007 anställdes två projektledare på deltid och under hösten utsågs observatörer som har utbildats för sitt uppdrag för att kunna genomföra de första lärande besöken våren 2008. Verksamheterna får själva ansöka om uppdrag och projektet har ett underifrånperspektiv som komplement till Skolverksinspektioner.

Entreprenörskap som förhållningssätt

Tanum deltar i Fyrbodalsprojektet "Entreprenörskap som förhållningssätt" som har som mål att bidra till att barn och ungdomar får möjlighet utveckla sin förmåga att ta egna initiativ och eget ansvar för sitt lärande och sin utveckling och framtid. Projektet vill också uppmuntra pedagoger att låta barn och att använda verkligheten som lärokälla i större utsträckning och stödja djupare samverkan mellan skola och förenings- och näringslivet. Tanums gymnasieskola har som en följd av detta påbörjat ett samarbete med gymnasieskolan i Sunne som har en tydlig entreprenöriell inriktning. I augusti samlades samtliga pedagoger i Lysekil för att lyssna till en föreläsning av Västsvenska handelskammaren, "Fokus Världen" Om världens förändringar och skolans roll i näringslivet.

Genväg

Tanum har varit en av de deltagande kommunerna i projekt Genväg med målsättningen att verka för gränsöverskridande yrkesval och genusneutrala arbetsplatser. Två pedagoger har deltagit som "genvägspedagoger" De har fått nedsättning i arbetstid genom projektet för att vara inspiratörer i skolor och förskolor i Fyrbodals. Några skolor och förskolor i Tanum har kommit igång med genusarbetet genom att använda sig av denna möjlighet. Projektet avslutades med en tvådagars konferens som fungerade som en utbildning där ett material för genusarbete presenterades. Tanums kommun var väl representerad med lärare från skola och förskola. Eftersom det fanns pengar kvar i projektet kommer våra rektorer att få en halv dags utbildning under 2008.

Det kommer också att bildas nätverk med pedagoger som för arbetet vidare. (se även under förskola och grundskola)

Skolplan

Under året har förvaltningschef och rektorer arbetat med en ny skolplan. Forskning om framgångsrika skolor är ganska enig om att vissa faktorer är gemensamma för att en skola skall lyckas. I skolplanen definieras dessa faktorer på följande sätt:

1. Ledarskapet
2. Höga förväntningar
3. Samsyn på uppdraget
4. Arbetsmiljön
5. Goda relationer

Framgångsfaktorerna definieras och bryts ner till det vardagliga arbetet. Dessutom anges för varje framgångsfaktor hur man utvärderar att den fungerar i praktiken genom enkäter, systematiskt arbetsmiljöarbete etc.

Formativ bedömning

Formativ bedömning är den mest genomgripande och långsiktiga kompetensutveckling som förvaltningen genomfört. Den riktar sig till lärare i f-6 och gymnasieskolan. Steve Wretman och Helena Moreau har drivit projektet som också finns i flera andra kommuner, dock ingen i vår närhet. Projektet startade 2006 och har pågått under hela 2007 för att fasas ut under 2008 för att därefter bli en del av den reguljära verksamheten.

Alla lärare från förskoleklass till gymnasiet deltar i denna utbildning som drivs genom utsedda samtalsledare i arbetslagen. Projektet skall leda till gemensamma underlag för bedömning av elevers arbete. Samtidigt tydliggörs målen för elever och föräldrar. En projektledare har haft i uppdrag att samordna arbetet på kommunnivå. För att säkerställa arbetet när samarbetet med kursledarna fasas ut kommer en utvecklingsledare att anställas.

Hälsa och rörelse

Även under 2007 har en hel del hälsofrämjande aktiviteter kommit till stånd i Tanums skolor genom samverkan med Korpen och Tanums folkhälsoråd. Medel har kunnat tillskjutas genom "Handslaget" och skolor har fått bidrag till utbildningar och material. Folkhälsorådet har sponsrat bussresor bl.a. till Lilla Göteborgsvarvet. "Hälsokällan" i Fyrbodalen har anlåtits av skolor för kompetensutveckling i värdegrunds- och hälsofrågor för lärare samt aktiviteter i skolorna.

Barnomsorg

Målsättning

Barnomsorgen skall erbjuda omsorg och pedagogisk verksamhet inom förskolan för barn i åldrarna ett till fem år, i familjedaghem för åldrarna ett till tolv år och i fritidshem för åldrarna sex till tolv år. Som alternativ barnomsorgsform skall även kooperativa förskolor finnas.

Kvalitetsgarantier

Barn- och utbildningsnämnden beslutade inför budgeten 2006 om kvalitetsgarantier för barnomsorgen. En av dessa anger att olika alternativa barnomsorgsformer skall erbjudas. Detta uppfyller verksamheten. Vidare skall barnomsorg erbjudas inom tre månader, något som också i huvudsak uppfylls. Dock erbjuds inte alltid föräldrarnas förstahandsval, oftast förskola, utan som ett alternativ, placering i familjedaghem.

För att stimulera språk- och läsutvecklingen får alla barn mellan ett och sex år en födelsedagsbok och barn i förskoleåldern ges möjlighet att se en professionell föreställning (teater, dans eller musik) vid minst två tillfällen per år.

Antalet barn i barnomsorg ökade kraftigt 2007 särskilt i förskola och fritidshem. I familjedaghem sjönk antalet placerade barn något.

Familjedaghem

Förutsättningar

Tanum har en förhållandevis stor del av barnomsorgen hos dagbarnvårdare, 23 % av alla 1-5 åringar och 8 % av alla 6-9-åringar. Andelen dagbarnvårdare har dock minskat, liksom efterfrågan på familjedaghem. Knappt 20 % av föräldrarna som står i barnomsorgskö önskar familjedaghem som förstahandsalternativ. Eftersom en stor del av kommunen är glesbygd och förskolorna varit koncentrerade till större orter har barnomsorgen ombesörjts av dagbarnvårdare på många håll. Det har också funnits en politisk inriktning att familjedaghemmen skall vara ett alternativ till förskola.

Under 2006 gick dagbarnvårdarna i kommunen över till Allmänna Bestämmelser, vilket innebär att arbetstiden begränsas så att även dagbarnvårdarna arbetar 40-timmarsvecka.

Detta har inneburit att arbetsbelastningen har minskat och barngrupperna blivit något mindre. Avtalet innebär ett utökat behov av ett fungerande vikariesystem vilket är ett problem i de områden som har få dagbarnvårdare.

Akuta behov av nya barnomsorgsplatser har inneburit att några nya dagbarnvårdare har anställts i Tanumshede och Grebbestad.

Under 2007 har ca 25 dagbarnvårdare varit anställda i sju rektorsområden. Endast ett rektorsområde saknar familjedaghem.

Plats i allmän förskola erbjuds alla 4-5 åringar med plats i familjedaghem. Det är vanligare att familjen tackar ja till plats för femåringarna medan fyraåringarna oftast stannar i familjedaghemmet.

Arbetet i verksamheten

Dagbarnvårdarna tar emot barn i hemmet. Barnen vistas i en lugn och trygg hemmiljö tillsammans med en grupp barn i varierande åldrar mellan 1 och 12 år.

Hemmiljön ger barnet naturliga upplevelser av hur vardagslivet fungerar i lek och arbete och möjlighet att på ett lustfyllt sätt delta i de dagliga sysslorna. Frukost, middag och mellanmål serveras beroende på barnets vistelsetider. Det läggs stor vikt vid barnens utevistelse och naturupplevelser.

Dagbarnvårdarna arbetar utifrån skolverkets Allmänna råd för familjedaghem. Alla dagbarnvårdare tillhör en grupp som kontinuerligt träffar sin rektor ca en gång i månaden.

Resultat och måluppfyllelse

Bedömningen är att familjedaghemmen fungerar väl. Det nya avtalet har inneburit en minskad arbetsbelastning. I vissa områden träffas dagbarnvårdarna regelbundet med barnen men i andra medför stora geografiska avstånd att det blir svårare att träffas.

Dagbarnvårdarna erbjuds kompetensutveckling minst två dagar per år. Under 2007 anordnades ingen gemensam kompetensutveckling utan varje rektorsområde arrangerade egna studiedagar.

Där det är stort tryck på förskoleplatser kan föräldrar bli erbjudna familjedaghem innan det blir förskoleplatser lediga. Ofta trivs barnen så bra i familjedaghemmen att man inte vill byta när förskoleplats erbjuds men det är ändå vanligt att man byter till förskola när man blir erbjuden detta alternativ. Följden blir att det blir många små barn i familjedaghemmen.

En enkät skickades till föräldrar med barn i familjedaghem under 2007. Enkäten skickades ut per post med frankerade svarskuvert. Tyvärr var svarsfrekvensen bara 43 % vilket gör det svårt att dra några generella slutsatser. Av dem som har svarat är de flesta mycket nöjda med

familjedaghemsvetsksamheten som får ett genomsnittligt värde på 5,2 av 6 möjliga. Trivsel och trygghet viktas högt och får också höga betyg, över 5,5 i snitt. Föräldrarna ger också höga betyg till bemötandet i familjedaghemmet. Lite lägre betyg ges till inflytande, förtroende för rektor, kvalitet på pedagogiskt material. Inga av dessa påståenden är dock högt viktade. Utvecklingssamtal i familjedaghemmen förekommer bara i några områden där föräldrarna erbjuds ett enskilt samtal om barnet i verksamheten.

En av kommunens kvalitetsgarantier garanterar pedagogisk uteverksamhet varje dag och en annan att det skall serveras näringsriktig mat med välavvägt socker- och fettinnehåll. Både maten i familjedaghemmen och utemiljön får goda betyg i föräldraenkäten, strax under 5.

Åtgärder för förbättring

Fortsatt kvalitetssäkring av familjedaghemmen genom kontinuerlig kompetensutveckling och uppföljning av verksamheten

Utbyggnad av förskola även i Lur så att valfrihet garanteras i alla områden.

Förskola

Förutsättningar

De senaste årens ökade efterfrågan på plats i förskola fortsätter och det finns numera kommunal förskola i alla tätorter med undantag för Lur där det dock finns kooperativ förskola liksom på Resö där den är samordnad med en föräldradriven friskola. Andelen barn i förskola ökar.

Förskolorna är som regel små med 1-2 avdelningar beroende på strukturella förhållanden och tradition. I Tanumshede finns en förskola med fyra avdelningar.

Två nya förskoleavdelningar har startat under året. En förskola har flyttat sin verksamhet och gjort det möjligt att utöka barnantalet.

Världsarvsförskolan i samverkan med Vitlycke museum startade sin verksamhet under våren i mindre skala och är nu fullt utbyggd.

I Hamburgsundsområdet flyttade Sjökantens förskola till Hornbore by och Hogane skola utvidgade sin verksamhet med en 1-5 årsavdelning.

Hornbore förskola och Världsarvsförskolan är naturförskolor med kulturhistorisk inriktning och ger barnen möjlighet till pedagogisk verksamhet som sannolikt är unik i landet

Statistiken i Skolverkets kommunblad visar att andelen inskrivna barn per årsarbetare har ökat och ligger över snittet i samtliga kommuner. Samtidigt har andelen personal med pedagogisk utbildning minskat, från att ha legat högt över medelvärdet, till genomsnittet i samtliga kommuner.

Resursfördelningssystemet, med ett fastställt timantal per avdelning beräknat på 17 heltidsbarn med en genomsnittlig placeringstid om 30 timmar per vecka, medförde när det genomfördes 2005 att barngruppernas storlek ökade markant, särskilt för avdelningar med många 15-timmarsbarn. 2006 minskade barngruppernas storlek igen när det riktade statsbidraget fördelades ut.

Den ökning vi nu konstaterar kan förklaras av trycket på barnomsorgen och att man inte legat i fas med att anställa personal när fler barn beretts plats. Statistiken som lämnades in hösten 2006 var felaktig och justerades under 2007. Det är tänkbart att justeringen inte slagit igenom fullt ut. Den minskade andelen personal med pedagogisk högskoleutbildning förklaras av brist på utbildade förskollärare och en ökad utbyggnad av förskolan.

För barn i behov av särskilt stöd finns en central resurs om 3,5 tjänster som fördelas efter behovsprövning. Sedan 2006 finns en specialpedagog anställd för förskolorna och man har också tillgång till psykolog och talpedagog

Kommunen har förhållandevis få invandrare men fler är på väg genom att kommunen tar emot flyktingar. Det är framförallt i Tanumshede och numera även i Fjällbacka som det finns barn med annat modersmål i förskolan.

De flesta barngrupperna är åldersblandade 1-5 år. Personalen delar ofta in barnen i mindre, åldershomogena grupper med en pedagog som ansvarig.

Många små förskolor har svårt att nå målet att alla förskollärare skall ha minst sex timmars planeringstid. Det är svårt att gå in och avlösa varandra och samverka när man bara är tre anställda. Förskolor med en avdelning har därför kompenserats i resursfördelningssystemet.

Barnomsorgsgruppen bestående av politiker i nämnden, förvaltningschef, förvaltningstjänstemän och rektorer med ansvar för förskola träffas regelbundet några gånger under året för att följa upp verksamheten i förskola och familjedaghem.

Resultat och måluppfyllelse kommunnivå

Som tidigare nämnts lever kommunen upp till kvalitetsgarantin om barnomsorg inom tre månader men det är inte säkert att föräldrar kan få plats i den förskola de önskar. En del får till att börja med placering i familjedaghem trots att förskola är förstahandsval.

Alla fyra- och femåringar har erbjudits förskoleplats, de flesta förskolor på orten.

Under 2008 har kommunen deltagit i en medborgarenkät och förvaltningen har också gjort en enkät till alla föräldrar med barn i förskolan.

I medborgarenkäten visade det sig att man var mest nöjd med förskolan (näst efter räddningstjänsten) där kommunen låg över andra kommuner i undersökningen.

Förvaltningen har också genomfört en föräldraenkät för förskolan. I denna enkät har föräldrarna viktat ett antal påståenden och sedan poängsatt dessa utifrån upplevd kvalitet. Enkäten delades ut via förskolan. Svarefrekvensen var 62 % men varierade mycket mellan rektorsområdena. Barnets trygghet anses mest viktigt, därefter att hemmet snabbt kontaktas vid problem och att det är ett rimligt antal barn i gruppen. Högst poäng får trygghet med 5,6 på en sexgradig skala. Alla påståenden ligger över 4 poäng. Bland det man anser minst viktigt är att som förälder ha förtroende för rektor. Detta påstående får också relativt låga poängtal. Som helhet är man mycket nöjd med förskolan som får värdet 5,4 - marginellt bättre än i enkäten 2005.

Föräldrarnas poängsättning av utemiljön och maten i förskolan som innefattar två av kommunens kvalitetsgarantier ligger båda runt 5.

Barnen i förskolan har pedagogisk utomhusverksamhet varje dag. Tre förskolor har sin huvudsakliga verksamhet förlagd utomhus. Hornbore förskola utbildar sin personal i Friluftsförbundet så att den på sikt blir certifierad som "Ur- och skurförskola".

Under 2007 har arbetet med att utforma ett enhetligt system för utvecklingssamtal och utvecklingsplaner nått ett etappmål. En gemensam förskolepärm har tagits fram av en grupp förskolerektorer. Arbetet med att utforma dokumenten har processats med en grupp pedagoger bestående av en representant från varje förskoleavdelning. Under läsåret 2006-2007 träffades denna grupp regelbundet. Diskussionerna leddes av en av våra högskolementorerna för

distansutbildningen ”Läris” på Göteborgs universitet. Vår strävan har varit att åstadkomma en IUP som inte utvärderar barnet i första hand, utan hur verksamheten i förskolan stödjer barnets utveckling och lärande. I materialet ingår också frågor till föräldrarna inför utvecklingssamtalet. Detta innebär att vi har goda förutsättningar att nå de båda kvalitetsgarantierna:

- Utvecklingssamtalen är väl förberedda, bygger på dokumentation och dokumenteras. De behandlar både barnets sociala utveckling och lärande.
- Barnets lärande och utveckling följs och dokumenteras i ett enhetligt system i förskolan som följer med till grundskolan.

I föräldraenkäten får utvecklingssamtalen ett medelvärde i viktningen medan dokumentationen viktas lågt. Utvecklingssamtalen får höga poäng (5,4). Även dokumentationen får poäng över 5.

I förskolepärrmen ingår rutiner för överlämnande mellan förskola och grundskola så grunden läggs till att även denna kvalitetsgaranti kan uppnås. Även om överlämnandet i stort sett har skett utan problem har det varit svårt att få till fungerande rutiner överallt.

För barn som behöver extra stöd finns handlingsplan och anvisningar om hur den skall användas. Specialpedagogen har utbildat personal på förskolorna i hur man använder handlingsplanen och arbetar i stor utsträckning med handledning till personalen.

I kommunens förskolor finns många barn som har talsvårigheter och behöver extra stöd i form av teckenspråk. Flera förskolor (Backa, Grebbestad, Hogane) har utbildat personalen i ”Tecken som stöd”. Arbetet med tecken som stöd ökar möjligheten för barn med talsvårigheter att kommunicera och personalen ser goda effekter i hela barngruppen.

Kompetensutvecklingen har inriktats på kvalitets- och genusfrågor. Arbetet med den kommungemensamma dokumentationen har gjort att förskolan har blivit mer enhetlig. Förskoleavdelningarna har fått mer kontakt med varandra genom sina representanter i utvecklingsgruppen vilket har utvecklat den pedagogiska verksamheten.

Projektet ”Kvalitet i förskolan” genom Myndigheten för Skolutveckling, där två av förskolerektorerna deltog inspirerade till att anlita Karin Rönneman från GU som föreläsare för all personal under rubriken ”Aktionsforskning”.

Personal från förskolor i Hamburgsund har deltagit i en högskolekurs i genuspedagogik och flera pedagoger från kommunen var också med på avslutningskonferensen i projekt Genväg, en utmärkt utbildning i praktisk genuspedagogik. De förskollärare som haft del av sin tjänst i projektet har varit ute på APT på några förskolor och informerat personal om hur man arbetar med genus.

Förskolorna i Tanum når goda resultat. Personalen lägger stor vikt vid lärande genom lek. Natur- och kulturförskolorna har väckt stort intresse. Barnens hälsa och motoriska utveckling gynnas av att de vistas utomhus stora delar av dagen vilket också tillhör rutinen på våra ”vanliga” förskolor.

Åtgärder för förbättring

En politisk diskussion förs om att bygga ut förskolan så att alla orter, även Lur, får kommunal förskola.

Under 2008 byggs en ny förskola i Grebbestad med två avdelningar. Förutom att arbetsmiljön antligen blir bra för den grupp som flyttar dit, ger det förutsättningar för ett bättre utnyttjande av resurserna så att planeringstid kan frigöras. Nya förskoleplatser tillskapas som ger ökad valfrihet för föräldrarna.

Kommunen avser att fortsätta arbetet med att kvalitetssäkra utvecklingssamtalen och dokumentationen genom regelbundna träffar med utvecklingsgruppen. Arbetet med överlämnandet från förskola till grundskola kommer att vidareutvecklas.

Alla förskolor skall bli medvetna om hur man kan arbeta med genuspedagogik genom nätverk av pedagoger och besök av genus/genvägspedagoger eller arbetsgrupper som arbetar med genus.

Utveckla förskolans utvärdering och självvärdering genom kompetensutveckling, deltagande i KU-8 projektet (se vidare under grundskola) ev. aktionsforskning och gemensamma enkäter eller andra utvärderingsinstrument.

Förskolornas kvalitetsredovisningar

Alla rektorsområden med förskola 1-5 har gjort kvalitetsredovisningar. Förskolans kvalitetsredovisning innehåller samma rubriker som grundskolans men med målen i Lpfö 98. Resultaten redovisas på kommunnivå. För att ta del av rektorsområdenas kvalitetsredovisningar hänvisas till Tanums kommuns hemsida

Utveckling och lärande

Övergripande mål:

Den pedagogiska verksamheten skall genomföras så att den stimulerar barnets utveckling och lärande. Utforskande och lust att lära skall utgöra grunden för samvaron. Verksamheten skall sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i olika former- såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet (Tanums Skolplan).

Språk och språkutveckling:

Mål:

Förskolan skall sträva efter att varje barn

- tillägnar sig och nyanserar innebörden i begrepp, ser samband och upptäcker nya sätt att förstå sin omvärld*
- utvecklar ett rikt och nyanserat talspråk och sin förmåga att kommunicera med andra och uttrycka tankar*
- utvecklar sitt ord- och begreppsförråd och sin förmåga att leka med ord, sitt intresse för skriftspråk och för förståelsen av symboler samt deras kommunikativa funktioner (Lpfö 98)*

Språk och språkutveckling:

Resultat och måluppfyllelse

Kvalitetsredovisningarna tar i mycket högre grad än tidigare upp hur personalens förhållningssätt påverkar barnens språkutveckling. De beskriver hur man medvetet uppmuntrar barnen att prata och berätta, säga hela meningar och använda begrepp. Kommunikation och dialog beskrivs lika mycket som medlen att nå dit såsom sagor, rim och ramsor.

Datoranvändande tas upp som ett medel att utveckla skriftspråket. Ibland stupar det på att man inte har personal nog att vara med barnen vid datorn. En av förskolorna vill göra ett ”kontor” och på så sätt skapa en miljö som uppmuntrar skrivande. Litteraturpedagogen arbetar aktivt med att förse förskolorna med boklådor och ge stöd och råd till personalen.

Som tidigare nämnts används tecken som stöd för att underlätta för barn som har problem med sitt talspråk och detta kommer även de andra barnen till godo.

Vi har ännu inte hittat bra former för modersmålsstöd men ambitionen är att utveckla samarbetet med föräldrar för att nå en lösning.

Åtgärder för förbättring

Kommunen har som ambition att i samverkan med föräldrar få till stånd modersmålsstöd i de förskolor som har barn med annat modersmål.

Datoranvändandet i förskolan skall utvecklas så att datorn blir ett verktyg för lärande.

Matematik

Mål:

Förskolan skall sträva efter att varje barn

- *utvecklar sin förmåga att upptäcka och använda matematik i meningsfulla sammanhang*
- *utvecklar sin förståelse för grundläggande egenskaper i begreppen tal, mätning och form samt sin förmåga att orientera sig i tid och rum. (Lpfö 98)*

Resultat och måluppfyllelse

Förskolorna arbetar målmedvetet med matematik, dock på olika nivåer. Att ”räkna” barn, tallrikar vid dukning m.m. gör alla. Några förskolor avsätter särskild tid till riktat arbete med matematik i barngruppen och några arbetar systematiskt med att införa matematiska och naturvetenskapliga begrepp, t.ex. att mäta och stega upp inför bygget av en lekstuga. I några förskolor önskar man mer kompetensutveckling i matematik och det pedagogiska materialet kan också behöva kompletteras.

Åtgärder för förbättring

Kompetensutveckling i matematik skall erbjudas på de förskolor som har behov av det.

Goda exempel på hur man arbetar med matematik och naturvetenskap skall spridas genom den kommunövergripande utvecklingsgruppen.

Normer och värden

Mål:

Förskolan skall sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra. (Lpfö 98)

Verksamheten skall förmedla och utveckla ansvar för, omsorg om och solidaritet med andra människor samt respekt för rättsambällets principer. Undervisning och samtal skall präglas av insikten om att alla människor är lika mycket värda. Ingen, vare sig barn eller vuxen, får utsättas för kränkande behandling. (Tanums Skolplan)

Resultat och måluppfyllelse

Förskolorna lyckas i stor utsträckning skapa goda och trygga miljöer för barnen där de kan utveckla samarbetsförmåga och empati. I föräldraenkäten gavs den högsta poängen åt påståendet ”mitt barn känner sig tryggt i förskolan”. Man instämmer också till mycket stor del i påståendet ”barnen uppmuntras att samarbeta”.

Alla förskolor har upprättat likabehandlingsplaner men de är i olika hög grad förankrade hos föräldrarna. Rektorererna ser likabehandlingsplanerna som levande dokument som skall användas som verktyg i arbetet.

Värdegrundsarbetet består dels i arbete med personalgruppens förhållningssätt till varandra, barnen och föräldrarna och dels i arbetet med relationerna i barngruppen.

I arbetet med barnen framhävs personalens roll som förebilder och deras ansvar för relationerna i barngruppen och att alla barn blir sedda och bekräftade. Genusperspektivet lyfts fram som ett utvecklingsområde.

En av natur- och kulturförskolorna framhåller arbetet med naturens kretslopp och även det kulturella perspektivet. Barnen kan jämföra hur det är att vara barn idag mot hur det var förr.

Åtgärder för förbättring

Likabehandlingsplanerna skall lyftas fram så att de blir fungerande arbetsredskap som är förankrade hos personalen och kända för föräldrarna.

Lärande besök av pedagoger från annan kommun planeras genom KU-8 projektet för att t.ex. se på personalens förhållningssätt.

Handledning av specialpedagog skall erbjudas vid behov.

Kommunen skall säkerställa att alla förskolor blir medvetna om hur man kan arbeta med genuspedagogik genom nätverk och besök av genus/genvägspedagoger eller arbetsgrupper som arbetar med genus.

”Hållbar utveckling” skall lyftas fram i värdegrundsarbetet genom goda exempel.

Barns inflytande

I förskolan läggs grunden för att barnen skall förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de allt efter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för bör ligga till grund för utformningen av miljön och planeringen av den pedagogiska verksamheten.

Mål :

Förskolan skall sträva efter att varje barn

- *utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation,*
- *utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar och för förskolans miljö och*
- *utvecklar sin förmåga att förstå och att handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande. (Lp fö 98)*

Förskola och hem

Mål:

Vårdnadshavare har ansvaret för sina barns fostran och utveckling. Förskolan skall komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn skall kunna utvecklas rikt och mångsidigt. Förskolans arbete med barnen skall därför ske i ett nära och förtroendefullt samarbete med hemmen. Föräldrarna skall ha möjlighet att inom ramen för de nationella målen vara med och påverka verksamheten i förskolan. Att förskolan är tydlig i fråga om mål och innehåll är därför en förutsättning för barnens och föräldrarnas möjligheter till inflytande.

Alla som arbetar i förskolan skall

- *visa respekt för föräldrarna och känna ansvar för att det utvecklas en tillitsfull relation mellan förskolans personal och barnens familjer. (Lp fö 98)*

Resultat och måluppfyllelse

Genom att personalen är lyhörd för barnens tankar och idéer om vad de vill göra görs barnen delaktiga i verksamheten och deras intressen tas tillvara. Barnintervjuer genomförs på en del ställen inför utvecklingssamtalen.

Bedömningen är att den nya modellen för utvecklingssamtal och IUP har medfört att barnets intressen och behov har kunnat lyftas fram. Detta har inneburit att verksamheten fått ett bättre underlag för planeringen.

Flera förskolor lyfter fram hur barnen kan vara med och påverka sin närmiljö men också få lära sig att ta ansvar för den.

Föräldrarna anser, enligt enkäten, att kontakten mellan hemmet och förskolan är god (5,3) och att de får ett bra bemötande vid hämtning och lämning (5,5)

I enkäten viktas inflytande (betyg 4,4) och information (betyg 4,9) lågt, men utvecklingssamtalen högre. Utvecklingssamtalen får också högre betyg (5,4).

Av flera kvalitetsredovisningar framgår det att den nya gemensamma mallen för utvecklingssamtal har fungerat bra och ökat kvaliteten på samtalen. Målet att föräldrar skall få ökad insyn och därigenom ökat inflytande har kommit närmare på många förskolor. Det finns dock några förskolor där man inte ännu har använt sig fullt ut av den nya modellen och där den behöver förankras ytterligare hos personalen.

Genom att dokumentera verksamheten och sätta upp bilder ges både barn och föräldrar möjlighet till delaktighet.

I Hamburgsund har man använt sig av webbplattformen Fronter för att kommunicera med föräldrar.

Enkäten har översatts till flera språk, tyvärr gav det inte någon bättre svarsfrekvens. Endast en översatt enkät lämnades in.

Förskolor med många barn med annat modersmål har ibland svårigheter att engagera föräldrarna till dessa barn. Språksvårigheter och höga tolkkostnader (närmaste tolkservice finns i Uddevalla) kan ställa till problem. När tolk används är det mycket positivt och man försöker samordna tillfällena med tolk med den näraliggande grundskolan.

Många föräldrar behöver stöd i sitt föräldraskap. För att bättre nå föräldrar till barn i förskoleåldern planeras en familjecentral med öppen förskola och föräldrautbildningar.

Åtgärder för förbättring

Föräldrarna bör uppmuntras, speciellt de med annat språk än svenska, att svara på föräldraenkäten så att vi får ett bättre underlag för värdering.

Dokumentationen i portfolio skall utvecklas för att göra föräldrar mer delaktiga.

På sikt skall kommunikationen mellan förskola och hem utvecklas via webbplattformen Fronter.

Alla förskolor skall använda mallen för IUP och utvecklingssamtal. De som är osäkra i användandet skall få stöd och hjälp.

Modersmålstödet till barn med annat modersmål än svenska skall förbättras genom att man hittar former för att ta tillvara föräldrarnas kompetens. Vid behov skall tolk användas i högre grad än tidigare så att kommunikationen underlättas. (Detta mål står kvar sedan 2006)

En familjecentral med öppen förskola skall startas under 2008.

Grundskola

Förutsättningar

Antalet elever i grundskolan fortsätter att minska. Detta leder bland annat till en betydande personalminskning. Genom prestationsanslagets konstruktion har detta hittills dock ske kunnat samtidigt som personaltätheten ökat. Antalet lärare per 100 elever har ökat med ca 30 procent från 1997 till 8,8 och är nu över rikssnittet.

Andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen är 82 %, en ökning sedan tidigare men fortfarande inte i nivå med riksgenomsnittet 86 %. I förskoleklass har samtliga årsarbetare högskoleexamen.

I Tanums kommun finns flera rektorsområden med små skolenheter. Två rektorsområden är hopslagna Lur/Hede och Rabbalshede/Fjällbacka. Förutom friskolan på Resö är Lurs skola den minsta med 37 elever i år F-6 2007/2008 om man undantar Hogane skola med 13 elever som ligger i Hamburgsunds rektorsområde. Nästa läsår kommer alla elever i F-2 i Hamburgsundsområdet att tillhöra Uddens skola som idag har 39 elever.

Hamburgsundskolan har idag 308 elever från 3-9. Tanumskolan har 402 elever från f-9. Nästa läsår organiseras verksamheten så att Tanumskolan också blir en 3-9 skola och Hedeskolan i Tanumshede tar emot alla barn i f-2. Då kommer alla elever i f-2 att gå i skolor som har färre än 150 elever.

På grund av att många enheter är små är grupperna ofta åldersblandade. Åldershomogena klasser i f-2 är små, ingen över 15 elever. De åldersblandade klasserna har fler elever men också flera lärare så att klassen kan delas vid behov.

En av de viktigaste förutsättningarna för ett gott resultat är rektors ledarskap.

Antal lärare per rektor har minskat till 18, 2006 från 22, 2004. Möjligheten att utöva det pedagogiska ledarskapet har ökat. Det har satsats på rektorerna (även i förskolan) genom kompetensutveckling. Kommunen har anordnat ledarutbildningar (UGL) tillsammans med Sotenäs kommun och majoriteten av rektorerna har också genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektorsgruppen är stabil. Nya rektorer har rekryterats i och med omorganisationer och pensioneringar men annars är det inga förändringar.

Grundskolans kvalitetsredovisningar

Alla grundskolor har i år gjort redovisningar. Dessa kommer att göras tillgängliga för allmänheten på Tanums kommuns hemsida. Kommunens redovisning är av mer övergripande karaktär och redovisar resultaten i grundskolan under rubrikerna kunskaper, normer och värden och elevers och föräldrars inflytande.

Kunskaper

Mål:

Skolan skall ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning.

Skolan skall bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära skall utgöra en grund för undervisningen. Lärarna skall sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.

Skolan skall sträva efter att varje elev

- *utvecklar nyfikenhet och lust att lära,*
- *utvecklar sitt eget sätt att lära,*
- *utvecklar tillit till sin egen förmåga,*
- *känner trygghet och lär sig att ta hänsyn och visa respekt i samspel med andra,*
- *lär sig att utforska, lära och arbeta både självständigt och tillsammans med andra,*
- *befäster en vana att självständigt formulera ståndpunkter grundade på såväl kunskaper som förnuftsmissiga och etiska överväganden,*
- *tillägnar sig goda kunskaper inom skolans ämnen och ämnesområden, för att bilda sig och få beredskap för livet,*
- *utvecklar ett rikt och nyanserat språk samt förstår betydelsen av att vårda sitt språk,*
- *lär sig att kommunicera på främmande språk,*
- *lär sig att lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att*
 - *formulera och pröva antaganden och lösa problem,*
 - *reflektera över erfarenheter och*
 - *kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden,*
 - *inhämta tillräckliga kunskaper och erfarenheter för att kunna träffa väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. (Lpo 94)*

Arbetet i skolan skall inriktas mot läroplanens strävansmål. Verksamheten skall se till barns och ungdomars individuella utveckling och behov. Skolan skall vara en plats dit elever och personal går med glädje.

Under de tre första skolåren är det viktigaste kunskapsmålen att eleverna lär sig läsa, skriva och räkna. (Tanums Skolplan)

Resultat och måluppfyllelse

År f-6

Från och med 1999 har lässtöd delats ut till elever i skolår 1,2, och 3. Lässtödet ingår i kommunens kvalitetsgarantier och innebär att riktat stöd ges till elever som identifieras vara i behov av stöd för att utveckla sin läs- och skrivförmåga. Stödet ges i form av extra medel till skolan så att mer tid kan avsättas för den identifierade eleven. Målet är att alla elever i slutet av skolår 3 ska kunna läsa flytande och ha god förståelse. Under läsåret 2006/2007 fördelades lässtödet till 74 elever 24 % av det totala elevantalet.

Hälften av eleverna som fick stöd i år 1 kunde avslutas inför år 2. 73 % av eleverna som fick stöd i år 2 behövde stöd även i år 3 och av eleverna som behövde stöd i år 3 måste 75 % även ha fortsatt stöd längre fram.

I årets nationella prov i år 5 nådde hälften av de elever som tidigare fått lässtöd godkänt resultat. Fem elever som inte nådde målen fick heller inget lässtöd. Två av dessa fem var inflyttade till kommunen under läsåret.

Drygt hälften av de 22 elever som inte nådde målen i år 5 har nu nått målen i skolår 6. Några elever kommer att fortsatt ha svårigheter med läsförståelsen, och de behöver få hjälp genom hela grundskolan.

Flera elever än tidigare når inte målen och behöver stöd under en längre tid. Lässtödet når sin målgrupp men andra faktorer bidrar också till om målen i svenska uppnås. En grupp elever har mycket svårt att nå målen på grund av diagnostiserade inlärningssvårigheter.

Resultaten i ämnesproven i år 5 har sjunkit de tre senaste åren. 2007 nådde endast 66 % målen i alla ämnen. Det är framför allt i Svenska som resultaten är anmärkningsvärda. Det finns få elever i gruppen med utländsk bakgrund så resultatet kan inte hänföras dit. Grebbestad skola har många elever i år 5 som behövt mycket stöd under hela sin skoltid och men som gjort stora framsteg utifrån sina förutsättningar och är på väg att nå målen i år 6. Eftersom antalet elever i några skolor är väldigt lågt och hela gruppen bara är 125 elever kan resultaten variera utifrån vilka elever som råkar gå i just den årskursen. Engelska har tidigare varit det ämne som legat sämst till och det är mycket bekymmersamt att 19 % av eleverna inte når målen. Insatser som nämns i skolornas redovisningar för att öka måluppfyllelsen är olika läsprojekt med stöd av litteraturpedagogen och i Hamburgsund har man börjat med engelska i år 1. Engelska är också ett prioriterat område för Lärarlyftet.

ÄP åk 5	Antal elever	Svenska		Matematik		Engelska		Nått målen i alla ÄP	
		nm	enm	nm	enm	nm	enm	nm	%
Backa	15	9	6	12	3	13	2	9	60%
Lur	3	3		3		3		3	100%
Hedeskolan	10	9	1	8	2	10		7	70%
Tanumskolan	15	11	4	15		12	3	10	67%
Grebbestad	31	22	9	29	2	21	10	19	61%
Fjällbacka	10	7	3	6	4	5	4	4	40%
Hamburgsund	34	26	8	28	6	30	4	25	74%
Rabbalshede	7	7		6	1	6	1	6	86%
Totalt	125	94	31	107	18	100	24	83	66%
Andelen i %		75%	25%	86%	14%	80%	19%		

nm=nått målen enm =ej nått målen

En metod att förbättra elevernas läsförståelse är det projekt som genomfördes i Tanums kommun med stöd av Specialpedagogiska institutet och leddes av Monica Reichenberg vid Institutionen för pedagogik och didaktik vid Göteborgs universitet tillsammans med kommunens specialpedagog.

Questioning the Author (QtA) är en modell för strukturerat textsamtal som bygger på att man ska få elever att ifrågasätta texters auktoritet och uppmuntra dem att ställa frågor till författaren. Modellen vill också bryta ner avståndet mellan läsare och författare och den vill uppmärksamma eleverna på att författaren har ett stort ansvar för textens läsbarhet.

Lärarna som deltagit har utbildats i metoden och fått återkommande återkoppling på sitt arbete med textsamtal. Bedömningen är att berörda lärare genom denna systematiska träning blivit skickliga på att använda sig av samtalsmodellen och att de deltagande eleverna utvecklat sin läsförståelse. Resultaten har redovisats och kommer att redovisas på flera nationella och internationella konferenser.

Föräldraenkäten har hög svarsfrekvens i år 2 (71 %) och 5 (81 %). Frågor om skolans kunskapsuppdrag viktas och betygsätts på en sexgradig skala enligt nedan. Ett förhållandevis gott betyg.

Föräldraenkät	År 2	År 2	År 5	År 5
	Vikt	Betyg	Vikt	Betyg
Lärarna är kunniga	36 %	5,0	42	4,6
Mitt barn får en undervisning anpassad efter hans/hennes behov	49 %	4,8	51	4,5
Barnet behåller lusten att lära	51 %	4,5	46	4,2

År 7-9

En uppföljning gjordes i årets kvalitetsredovisning av hur stor del av eleverna som gick ut år 6 från respektive f-6 skola som blev behöriga till gymnasiet i år 9. Det går inte att se ett mönster bara på ett år. Enstaka elever från varje skola, förutom från två av grundskolorna där alla nådde målen, var inte gymnasiebehöriga. Vi avser att fortsätta med denna uppföljning så att lärare från avlämnande skolor vet hur eleverna klarar sig i högstadiet.

Andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan är i Skolverkets statistik 91,9 procent jämfört med motsvarande siffra för riket som är 89,1 procent. För Tanums del är detta en förbättring jämfört med 2006. Den sommarskola som genomfördes 2007 gjorde att 94,8 % av eleverna blev behöriga till nationella program, vilket tyvärr inte syns i den nationella statistiken. 80,9 % var godkända i samtliga ämnen mot 76,1 på riksnivå.

	Svenska		Matematik			Engelska			Nått målen i alla basämnena	Behöriga ej behöriga	Andel behöriga	Andel Behöriga		
	Nm	Ej nm		Nm	Ej nm		Nm	Ej nm						
Tanumskolan												Efter		
Slutbetyg	Nm	Ej nm		Nm	Ej nm		Nm	Ej nm				Kompl		
åk 9	94	2		93	3		91	4		90	90	6	90,6%	93,8%
	Nm	Ej nm	Ej del	Nm	Ej nm	Ej del	Nm	Ej nm	Ej del					
NP åk 9	91	3	2	89	4	4	89	3	4	88				

Hamburgsund														
Slutbetyg	Nm	Ej nm		Nm	Ej nm		Nm	Ej nm						
åk 9	75	2		75	2		74	3		74	74	3	93,5%	96,0%
NP åk 9	74	2		72	4		74	3		70				

Tanums kommun totalt														
åk 9													91,9 %	94,8 %
Riket													89,1 %	

Det genomsnittliga meritvärdet ligger högre än i riket, 213,2 mot rikets 207,3. Skillnaden mellan pojkar och flickor är stor men har minskat sedan förra året då det skilde mer än 30 p mellan könen. Flickorna har i år 225 i genomsnitt i Hamburgsundskolan och 221 i Tanumskolan. Pojkarna i Hamburgsund har 203 p och i Tanumskolan 205.

Tanumskolan konstaterar att flickor har högre betyg i alla ämnen utom idrott och fortsätter uppmärksamma könsskillnaderna. I kommunen var nästan 95 % av eleverna godkända i ämnet idrott och hälsa.

I Hamburgsundskolan råder god samstämmighet mellan betyg och resultat på nationella prov i alla ämnen.

I Tanumskolan har mellan 2 och 5 elever inte deltagit i de nationella proven. De som deltagit och inte nått målen är ungefär lika många som de som inte fått slutbetyg i ämnet i svenska, matematik och engelska.

Inget av ämnena utmärker sig särskilt.

Det finns språkgrupper i tyska, franska och spanska på båda högstadieskolorna även om tendensen är att färre elever läser moderna språk. Framförallt har antalet elever som läser franska minskat.

Föräldräenkät	År 8	År 8
	Vikt	Betyg
Lärarna är kunniga	42 %	4,0
Mitt barn får en undervisning anpassad efter hans/hennes behov	47 %	4,0
Barnet behåller lusten att lära	37 %	3,9

Föräldräenkäten har mycket låg svarsfrekvens i år 8. Endast 43 % av föräldrarna har besvarat den. Betygen är genomgående lägre i denna årskurs och ställer skolorna inför frågan framförallt hur barnen/eleverna skall behålla lusten att lära även i högre årskurser.

Den pågående kompetensutvecklingen i formativ bedömning, som berör hela grundskolan och även gymnasiet, är på väg att nå fram till ett tydliggörande av målen. Elever och föräldrar kommer att få veta vad som krävs för att nå målen i alla ämnen när gemensamma matriser har tagits fram. I en enkätundersökning i V8 kommunerna i år 9 blev värdet i Tanum 3,1 på en fyrgradig skala på påståendet ”Jag vet vad som krävs av mig för att nå ett visst betyg”. Lärarna hade ett något lägre värde på frågan om eleverna visste vad som krävdes av dem (2,9.) Det finns alltså förbättringspotential.

Arbetet pågår i alla arbetslag och har lett till att pedagogisk planering och förmåga till bedömning av elevarbeten har nått en betydligt högre kvalitet än tidigare.

Genom projektet har de pedagogiska diskussionerna ökat och utbyte sker mellan de olika skolorna genom att samtalsledare träffas regelbundet. Gemensamma studiedagar har till stor del handlat om formativ bedömning.

Åtgärder för förbättring

Den viktigaste åtgärden är att fortsätta med projektet formativ bedömning som kommer att leda till att målen blir tydligare för elever och föräldrar och att lärares bedömningskompetens ökar. Detta leder också till att utvecklingsamtalen och de individuella utvecklingsplanerna får en högre kvalitet.

En utvecklingsledare kommer att anställas bl.a. för att fortsätta arbetet med formativ bedömning sedan kursledarna avslutat sitt deltagande. Träffar med samtalsledare skall fortsätta.

KU-8 projektet kommer att utökas under 2008 så att sammanlagt åtta observatörer kommer att finnas i varje deltagande kommun. Lärande besök innebär en kompetensutveckling för observatörer, arbetslag och hela skolan. ”Lärplaner” som skrivs gemensamt gör att utvecklingsarbetet fortsätter på de besökta enheterna.

Både utvärderingen av lässtödet och resultatet av de nationella proven i år 5 visar på att det finns behov av insatser i de lägre åldrarna. Några lärare kommer att ges möjlighet till studier i specialpedagogik genom lärarlyftet. Rektorer kan behöva se över sin organisation så att man kan skapa goda lärmiljöer för alla barn. I Tanumshedeområdet kommer en omorganisation att göras så att alla elever i år f-2 går i Hedeskolan och alla elever i år 3-6 går i Tanumskolan. Detta gör det lättare att göra flexibla gruppindelningar och använda arbetslagens kompetens mer effektivt.

Litteraturpedagogen skall fortsätta hjälpa skolorna att stimulera barns och ungdomars läsande och skrivande, t.e.x. genom klassrumsbesök, boklådor, bokpresentationer och skrivargrupper.

Modellen från Hamburgsund att börja med engelska redan i år 1 kan spridas. Extra insatser i engelska skall sättas in i skolor där många inte når målen i ämnesproven i år 5.

QTA-metoden skall spridas, på sikt till alla kommunens grupper i år 4-6.

Eleverna skall stimuleras att läsa moderna språk.

Kommunen avser att anordna sommarskola så att fler elever kan bli behöriga till nationella program.

Kommunen och skolorna måste analysera skillnaderna i pojkars och flickors resultat och arbeta med att förändra pojkars attityd till skolarbete så att deras resultat kan förbättras. (Åtgärden kvarstår från 2006). Det nybildade nätverket i genusfrågor kommer att sprida pedagogiska metoder att använda i detta arbete.

Elever i behov av särskilt stöd

Resultat och måluppfyllelse

Andel elever med åtgärdsprogram i grundskolan

	Läsåret 2006/2007			Läsåret 2007/2008		
	Åtgärds- progr	Elever i %		Åtgärds- progr	Elever i %	
Bullaren	15	104	14,4 %	18	102	17,6 %
Lur	3	37	8,1 %	3	37	8,1 %
Hedeskolan	14	93	15,1 %	12	91	13,2 %
Tanumskolan	48	412	11,7 %	58	405	14,3 %
Grebbestad	9	171	5,3 %	10	158	6,3 %
Fjällbacka	20	61	32,8 %	17	59	28,8 %
Hamburgsund	76	392	19,4 %	61	359	17,0 %
Rabbalshede	14	69	20,3 %	17	64	26,6 %
Totalt Tanum	199	1339	14,9%	196	1275	15,4%

I år 7-9 hade knappt 17 % av eleverna åtgärdsprogram 2006, 2007 hade andelen minskat något till 15,6 %. Hamburgsundskolan har en högre andel i åtgärdsprogram i 7-9 än Tanumskolan trots att resursskolan Ankaret som låg under Hamburgsund har upphört. Varje rektorsområde organiserar numera undervisningen för sina egna elever med inlärningsvårigheter eller annan problematik. Det är procentuellt fler elever i år 7-9 som har åtgärdsprogram än i f-6. Olikheterna i andelen åtgärdsprogram mellan skolorna granskades i den internkontroll som återges nedan. Den skola som hade flest åtgärdsprogram/antal elever arbetade systematiskt med speciallärarens insatser och många elever hade åtgärdsprogram under en kortare tid som avslutades efter utvärdering. På skolan med få åtgärdsprogram anpassade man den ordinarie undervisningen i hög grad efter elevernas behov och lärarresurser frigjordes för att förstärka i klasserna. Båda arbetssätten bedömdes fungera tillfredställande.

Utvärdering av arbetet med elever i behov av särskilt stöd

Under september/oktober 2007 genomfördes en internkontrollen med hjälp av enkäter, intervjuer och dokumentgranskning. Följande är en sammanfattning av resultatet:

Förskolan:

Inom förskolan är rektorerna inte helt säkra på om man har verktyg för att identifiera barn i behov av särskilt stöd. Specialpedagogen anser att man är bra på att identifiera barn och genomföra åtgärder men inte så bra på att följa upp och dokumentera arbetet. Det behöver utarbetas ett underlag för fördelningen av extraresurser. Kompetensutveckling i att skriva handlingsplaner skall genomföras av specialpedagogen.

Grundskola år F-6:

Rektorerna anser att det finns goda rutiner för att upptäcka och hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Ansatserna att arbeta med personalens förhållningssätt och att göra omorganisationer för att möta dessa elever återfinns i några av F-6-skolorna. Det finns behov av kompetensutveckling i att skriva och arbeta med åtgärdsprogram. Uppföljning och utvärdering kan förbättras. Både sociala mål och kunskapsmål finns i åtgärdsprogrammen.

Grundskola år 7-9:

Skolorna är bra på att ta hand om elever med inlärningssvårigheter men har svårigheter med elever som inte klarar kunskapsmålen av andra skäl. Samverkan runt dessa elever måste förbättras både inom skolan och med andra instanser. Rutinerna för överlämnande måste förbättras från åk 6 till åk 7. Det finns behov av kompetensutveckling i att skriva och arbeta med åtgärdsprogram, något som bland annat tydliggjordes efter en anmälan till Skolverket. Uppföljning och utvärdering kan förbättras. En särskild insats kring åtgärdsprogram och uppföljning görs nu i samtliga skolor av specialpedagogen.

Barn- och ungdomsstödet

Barn- och ungdomsstödet är en specialistorganisation inom verksamheten. Stödet kan ges till elever, personal och ibland direkt till föräldrar. Det består bland annat av rådgivning, samtal, handledning, direkt elevarbete mm. I teamet ingår psykolog, kurator, specialpedagoger, talpedagoger, skolsköterskor samt ungdomsväglare. De flesta resurserna är utdelade till rektorsområdena som själva får organisera stödet. En skola gjorde om hela sin organisation under pågående läsår för att lösgöra personal för en elev i behov av särskilt stöd. En handfull elevassistenter fördelas centralt för elever med särskilt stora behov av personlig assistent. Av utvärderingen framgick att det krävdes ett bättre underlag för fördelningen av central resurs till förskolan.

Förvaltningens bedömning är att det finns goda rutiner för att hand om elever i behov av särskilt stöd men vissa förbättringsåtgärder krävs.

Åtgärder för förbättring

- Kompetensutveckling i att skriva handlingsprogram i förskolan skall genomföras av specialpedagog för förskolan.
- Kompetensutveckling för lärare i att skriva åtgärdsprogram skall genomföras av skolans specialpedagog.
- En grupp skall arbeta fram rutiner för uppföljning, utvärdering samt hantering och förvaring av handlingsprogram/åtgärdsprogram
- Diskussion skall initieras om hur vi kan samverka för att stödja elever som inte når målen p.g.a. hög frånvaro.
- Vi skall utveckla goda rutiner för överlämnande mellan år 6 och 7.

Normer och värden

Mål:

Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. (Lpo94)

Skolan skall sträva efter att varje elev

- *utvecklar sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper och personliga erfarenheter,*
- *respekterar andra människors egenvärde,*
- *tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att bistå andra människor,*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen och*
- *visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv. (Lpo94)*

Verksamheten skall förmedla och utveckla ansvar för, omsorg om och solidaritet med andra människor samt respekt för rättssamhällets principer. Undervisning och samtal skall präglas av insikten om att alla människor är lika mycket värda. Ingen, vare sig barn eller vuxen, får utsättas för kränkande behandling (Tanums Skolplan)

Resultat och måluppfyllelse

Likabehandlingsplaner har upprättats i alla rektorsområden. Skolorna arbetar mycket aktivt med planerna, reviderar och ser till att använda dem i praktiken. Det kan ändå vara svårt att nå ut med innehållet till både föräldrar och elever. Begreppet likabehandlingsplan ses ofta av eleverna som synonymt med mobbningsplan och det är inte så lätt att konkretisera diskrimineringsgrunderna. Kamratstödare finns på alla skolor och är kopplade till skolans ”mobbningssteam” som oftast består av skolsköterska och lärarrepresentanter. Barn- och ungdomsstödets elevvårdspersonal arbetar dels med stöd till lärare och dels med arbete riktat till enskilda elever för att få den sociala miljön att fungera så bra som möjligt.

Det finns ett systematiskt arbete för att upptäcka och åtgärda diskriminering och annan kränkande behandling.

Kompetensutveckling i genusvetenskap och deltagande i projekt Genväg har ökat kunskapen och medvetenheten om diskriminering på grund av kön och hur den kan motverkas. Några rektorsområden har kommit längre än andra på detta område.

Ett växande problem är mobbning via mobiltelefoner och chatsidor något som inte bara gäller elever i 7-9 utan även förekommer längre ner i åldrarna. Insatser har gjorts i ått 7-9 med hjälp av föreläsare utifrån som även haft kompetensutveckling med personalen om hur man beter sig på nätet. Ungdomsvägledare och fritidsledare är drivande i detta arbete och man försöker även nå föräldrar för att de skall få ökade kunskaper om dessa nya sätt att kommunicera och vad det kan ha för effekter.

Ordningsregler finns på alla skolor och processas tillsammans med elever och föräldrar. Det pågår ett ständigt arbete för att få elever att ta mer ansvar för sin skolmiljö.

Resultat och måluppfyllelse F-6

Föräldraenkät	År 2	År 2	År 5	År 5
	Vikt	Betyg	Vikt	Betyg
Mitt barn trivs i skolan	78	5,0	67	4,8
Mitt barn känner sig tryggt i skolan	52	5,0	69	4,8
Skolan arbetar aktivt mot kränkande behandling	58	4,6	54	4,1

Utifrån föräldraenkäten kan vi även i år dra slutsatsen att de flesta eleverna trivs och känner sig trygga i skolan. Dock har betygen gått ned något sedan förra året, något som skolorna måste vara uppmärksamma på. Skolornas egna elevenkäter visar också på en hög trivsel och hög grad av trygghet.

Arbetet med att stärka sammanhållningen och få ett gott klimat i klasserna sker ofta med hjälp av metoder som Lions Quest och EQ-övningar. Fritidshemmen har en viktig del i värdegrundsarbetet vilket redovisas under rubriken ”Fritidshem”:

Resultat och måluppfyllelse år 7-9

Föräldraenkät	År 8	År 8
	Vikt	Betyg
Mitt barn trivs i skolan	74	4,6
Mitt barn känner sig tryggt i skolan	60	4,6
Skolan arbetar aktivt mot kränkande behandling	42	4,0

Eftersom föräldraenkäten endast besvarades av 43 % av föräldrarna mot 67 % år 2006 är det svårt att dra några generella slutsatser. De som har svarat har dock givit lägre betyg än förra året även om det inte är några dramatiska skillnader.

Två enkäter har genomförts i år 9 med frågor om elevernas trivsel och trygghet. Båda enkäterna har lågt bortfall.

V-8 enkäten i år 9 visade att Tanumseleverna gav ”trygghet” ett värde på 3,5 och ”trivsel” 3,0 på en fyragradig skala, samma resultat som året innan. I en enkät som riktas till lärarna ger de elevernas trivsel ett något högre värde.

En drogvaneeundersökning har genomförts i år 9 gemensamt för 6 kommuner. I den förekommer också frågor om trivsel. För Tanums del anger ca 75 % av eleverna att de trivs bra eller mycket bra i skolan. 10 % trivs dåligt eller mycket dåligt. Några fler flickor än pojkar trivs dåligt. Däremot skolkar pojkar oftare än flickor. 14 % av pojkarna och 7 % av flickorna skolkar en gång i månaden eller oftare. 2003 skolkade mer än dubbelt så många elever. Nivån gick ner 2005 då en kvalitetsgaranti infördes som säger att hemmet skall kontaktas samma dag vid ogiltig frånvaro. Det är naturligtvis inte bra att en tiondel av eleverna inte trivs i skolan och lika många skolkar regelbundet. Flera skolkare ingår i gruppen med åtgärdsprogram där det stora problemet är att eleven inte kommer till skolan.

Rektor i Hamburgsund tar upp problemet med vissa elevers bristande empati:

”Information och kunskap kring medmänniskor och deras livsvillkor är mycket viktigt för att kunna skapa en insikt i och förståelse för dessa människors situation och känslor. Därför måste dessa värdefrågor, i stort och smått, fortlöpande fortsätta i alla klasser.”

I Tanums kommun har man regelbundet gjort resor till förintelselägren som en del i ett samlat arbete med värdegrundsfrågor. 2007 deltog elever från år 9 tillsammans med elever från gymnasie- och vuxenutbildningen, ledare och andra vuxna. De elever som deltagit har sedan berättat om sin kurs och resa för övriga elever på skolan och även för föräldrar och allmänhet. Tanums kommun har inte haft problem med rasism och främlingsfientlighet i samma omfattning som andra kommuner och bedömer att det är ett resultat av denna satsning som pågått under flera år.

Åtgärder för förbättring

Likabehandlingsplanerna måste lyftas för diskussion i ledningsgrupp på kommunnivå för att garantera en likvärdighet i kommunen. Skolornas likabehandlingsplaner skall vara väl kända av alla föräldrar och elever.

En grupp lärare och rektor i en av kommunens skolor kommer att delta i en utbildning mot mobbning arrangerad av Myndigheten för skolutveckling och kommer att få en aktiv roll i arbetet med att utveckla våra likabehandlingsplaner.

Alla lärare skall vara medvetna om genusperspektivets betydelse. Ett nätverk kommer att startas med representanter från alla rektorsområden.

Kamratstödjarna kommer att träffas över skolgränserna och få utbildning med hjälp av projekt pengar från VG regionen.

Arbetet mot nätmobbning måste fortsätta och föräldrarna skall involveras ännu mera.

Mentorer, arbetslag och elevvårdspersonal måste samverka runt elever med skolkproblematik och se till att fånga upp de elever som trivs dåligt i skolan.

Ansvar och inflytande

A. Elever

Mål:

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, skall omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Enligt skollagen åligger det alla som arbetar i skolan att verka för demokratiska arbetsformer (1 kap. 2§).

Skolan skall sträva efter att varje elev

- *tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,*
- *successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan och*
- *har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. (Lpo 94)*

Eleverna skall stå i centrum och få möjlighet att utvecklas till självständiga, kritiskt tänkande individer med god förmåga att arbeta i demokratiska former. (Tanums Skolplan)

B. Föräldrar

Mål:

Skolan skall klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. (Lpo 94)

Skolan skall eftersträva ett gott samarbete med hemmen.

Skolans mål och innehåll skall vara så tydliga att föräldrarna har möjlighet till inflytande i verksamheten.

I skolans verksamhet skall alla elever kunna delta. Ingen skall av ekonomiska skäl behöva avstå. (Tanums Skolplan)

Resultat och måluppfyllelse

Den formella delen av elevinflytandet fungerar så till vida att alla skolor har klassråd och elevråd. På en del skolor är elevråden mycket aktiva. På Grebbestadskolan genomförde elevrådet en egen trivselenkät.

Inflytandet över det egna lärandet bedömer vi har ökat något.

Arbetet med formativ bedömning gör att underlaget för utvecklingssamtal och IUP blir mycket tydligare vilket innebär att föräldrar och elever blir mer medvetna om målen.

Arbetet med att sprida användandet av webbplattformen Fronter pågår. På detta sätt får elever och föräldrar möjlighet att kommunicera med skolan och föräldrar kan följa elevens arbete på ett helt annat sätt än tidigare.

Vi har en bit kvar till att nå ett större elevinflytande. Resultatet i V8 enkäten i år 9 på påståendet ”Jag upplever att får vara med och påverka” är att eleverna skattar det till 2,5 på en fyragradig skala. Lärare skattar att de ger eleven möjlighet att påverka något högre 2,8. Detta påstående får bland de lägsta värdena. Det är bara arbetsro på lektionerna och skolans lokaler som får lägre värden vilket också behöver uppmärksammas.

Föräldraenkät	År 2	År 2	År 5	År 5	År 8	År 8
	Vikt	Betyg	Vikt	Betyg	Vikt	Betyg
Kontakten mellan hemmet och skolan är god	37	4,8	30	4,6	3,0	4,2
Jag blir snabbt kontaktad om det är något problem i skolan	51	4,4	47	4,4	60	4,0

Föräldraenkätens svar kan tolkas så att föräldrar tycker att de har en god kontakt med skolan. Betygen sjunker med elevens stigande ålder men ligger ändå på den övre halvan av skalan. I de yngre åldrarna har föräldrar oftare en tätare kontakt med skolan t.ex. med dagliga ”hemböcker”.

Det genomsnittliga betyget på den kvalitetsgaranti som utlovar att skolan tar kontakt med hemmet samma dag som en elev är frånvarande, har sjunkit, framför allt i år 7-9. Eftersom svarsfrekvensen var låg i dessa årskurser är det svårt att bedöma om detta innebär att skolorna inte följer garantin och de har inte heller berört den sina redovisningar. Att skolket har minskat avsevärt sedan garantin infördes påvisas i drogvanundersökningen som redovisas under ”Normer och värden”.

Ansvarsfördelningen mellan skola och hem är föremål för en ständig diskussion. Skolan upplever ibland att man har svårt att nå en del föräldrar så att de blir medvetna om sitt föräldraansvar.

Föreläsningar t.ex. om ”Netikett” har riktats till föräldrar. Ungdomsvägledaren har lett föräldrautbildningar i år 7 i Hamburgsundsområdet.

Åtgärder för förbättring

Kommunen fortsätter utvecklingsarbetet med IUP genom kompetensutveckling av lärare i formativ bedömning.

Fronter skall på sikt omfatta alla skolor i kommunen och utbyggnaden fortsätter så att föräldrarnas möjlighet till kommunikation och insyn i skolarbetet ökar

Föräldrautbildningar skall erbjudas alla föräldrar som har barn i årskurs sju.

En gemensam elevenkät skall utarbetas i kommunen för att bättre kunna jämföra resultat på olika skolor.

Fritidshem

Förutsättningar

Alla skolområden har fritidshem. 61 % av andelen 6-9 åringar är inskrivna i fritidshemsverksamheten. 8 % av denna grupp går i familjedaghem. Andelen årsarbetare med pedagogisk utbildning sjönk något från 61 % till 55 % efter att ha ökat läsåret 2005/2006. Antalet årsarbetare per inskrivna barn var 12,5 vilket visar att fritidshemmen har en förhållandevis god personaltäthet, betydligt bättre än riksgenomsnittet. Det finns ingen kö till fritidshemmen utan alla barn kan tas emot i sitt rektorsområde.

Antalet elever per avdelning varierar med barnunderlaget. Grupperna organiseras på olika sätt i olika rektorsområden beroende på barnantal och tillgång på lokaler. Det timbaserade resursfördelningssystemet gör att fritidshem där eleverna går korta tider behöver ta in fler elever för att klara personaltätheten.

Arbetet i verksamheterna

Fritidshemmen arbetar enligt LpO 94. Målen för fritidshemmens har konkretiserats i ett lokalt handlingsprogram för fritidshem som utarbetades under Skolutvecklingsdialogen 2004 och som reviderats under 2007. Arbetet är temainriktat och utgår i hög utsträckning från elevernas intressen. Samverkan med skolan sker överallt men i olika omfattning. I en del skolor arbetar man helt integrerat med skolan och i andra är fritidshemmet mer en egen verksamhet där fritidshemmen går in i skolan i begränsad omfattning med specifika uppdrag.

Fritidshemmens roll för elevernas lärande och utveckling är särskilt viktig i arbetet med normer och värden som är ständigt återkommande både informellt i vardagen och genom att man använder material som EQ eller Lions Quest .

I samverkan med skolan kan fritidshemmen arbeta med läsning, matte och problemlösningar i praktiken som att spela spel, baka, laga mat. och skapa en helhet i lärande.

Skapande verksamhet, musik och rytmik, massage och avslappning är återkommande inslag liksom utevistelse och fysisk rörelse

Varje år arrangeras aktiviteter på ”Fritidshemmets dag” för att uppmärksamma verksamheten.

Resultat och måluppfyllelse

Förutsättningar

Genom en förhållandevis hög personaltäthet och att personalen i ökande utsträckning är utbildad, har kommunens fritidshem generellt sett en hög kvalitet och erbjuder en god pedagogisk verksamhet. I barngrupper med stor åldersspridning delas barnen upp i yngre- och äldregrupp vissa tider.

Förutsättningarna varierar genom att vissa fritidshem har bättre tillgång på högskoleutbildad personal än andra. På de fritidshem där personalens uppdrag i hög grad delas mellan förskoleklass/skola/fritidshem tenderar fritidshemmets planering att komma i andra hand.

I en del skolor går lärare in och förstärker på fritidshemmen t.ex. genom att ta hand om öppnings- eller stängningstider eller, som i Grebbestad, erbjuda aktiviteter i ”verkstadsgrupper”. Fritidspedagoger ingår ibland, men inte alltid, i arbetslag tillsammans med lärare.

Anställda med den ”gamla” fritidspedagogutbildningen, som finns på några fritidshem borgar i vår kommun för en god kvalitet.

En del lärare med inriktning mot lägre åldrar som fått anställning på fritidshem försvinner lätt därifrån och suggs upp av skolverksamhet. Det är därför glädjande att Högskolan Väst utbildar pedagoger med inriktning mot fritidshem. För närvarande har vi två studerande som gör sin VFU- placering på fritidshem i kommunen.

För att stärka fritidshemmen i deras arbete anordnar kommunen gemensamma träffar två gånger per läsår. Träffarna har bl.a. använts för att diskutera pedagogiska frågeställningar utifrån Lärarförbundets skrift ”När intresse blir kunskap”. Efter det att rektorer och fritidspedagoger deltagit i ett seminarium om ”Allmänna råd för fritidshem” presenterades dessa för gruppen. Fritidshemmen i Grebbestad har planerat sin verksamhet utifrån ”När intresse blir kunskap”

Kommunens Handlingsplan för fritidshem har reviderats av förvaltningen och en grupp fritidspedagoger och trycks upp i en ny upplaga. Den delas ut till föräldrar och nya vikarier. Ett antal fritidspedagoger har deltagit i diplomkursen ”Fritidspedagog” arrangerad av Konferensforum.

Kunskaper

Fritidshemmens arbete med kunskaper består i huvudsak av lärande genom praktiska aktiviteter. Leken är viktig för elever i fritidshemsåldrarna. Genom leken lär eleverna och genom att erbjuda goda möjligheter till lek underlättas deras utveckling.

På fritidshemmet kan man lära sig om naturen genom utevistelse och experiment. Bakning och matlagning kan ge kunskaper i att väga och mäta. Högläsning, berättande och drama utvecklar språket.

Gymnastik och fysisk aktivitet utomhus förekommer regelbundet på alla fritidshem vilket utvecklar motoriken och stärker hälsan.

Normer och värden

I fritidshemmens vardagliga arbete ägnas mycket tid åt att diskutera värdegrunden. Konfliktlösning i stunden och diskussioner om hur man är som kamrat förekommer dagligen. Mer systematiserat arbete genom t.ex. EQ och dramaövningar förekommer på många av våra fritidshem. På några fritidshem har man arbetat tillsammans med barnen med likabehandlingsplanen och även med barnkonventionen. Förutsättningarna att lyckas bra med värdegrundsarbetet varierar. I vissa grupper finns konflikterna med från fritiden och skolan. Små skolor med homogena barngrupper som t.ex. Hogane skola visar mycket goda resultat medan andra har mer att arbeta med. Sammantaget är bedömningen att det görs ett mycket gott arbete med att sprida i värdegrunden våra fritidshem.

Några pedagoger som arbetar på fritidshem har kompetensutveckling i genuspedagogik och använder sig av kunskaperna i barngruppen.

Ansvar och inflytande, barns och föräldrars

Eleverna har stort inflytande över verksamheten på fritidshemmen. De kan ofta fritt välja aktiviteter. En del fritidshem har fritidsråd där eleverna är med och påverkar i demokratiska former.

På fritidshemmen får man ta ansvar för det gemensamma materialet genom att plocka upp efter sig. En del fritidshem utser ”ansvarsbarn” som t.ex. hjälper till vid mellanmålet.

Fritidshemmen erbjuder utvecklingssamtal med fokus på den sociala utvecklingen. Ibland samordnas dessa med skolans utvecklingssamtal.

Åtgärder för förbättring

Andelen högskoleutbildad personal med inriktning mot fritidshem bör ökas.
Lärarstudenter med inriktning mot fritidshem skall garanteras VFU-platser.

Kompetensutveckling riktad till fritidshemspersonal skall anordnas.

Fritidshemsverksamheten skall i möjligaste mån delas upp för yngre (år F-2) och äldre elever (år 3-5) så att den kan anpassas efter deras ålder och intressen. En sådan förändring är planerad i Tanumshedeområdet som har flest inskrivna barn i fritidshem.

Särskola

Förutsättningar för verksamheternas måluppfyllelse

Personalens kompetensnivå är hög. Ekonomiska förutsättningar är goda. Lokalerna är lämpliga för undervisningens behov. Utbildningsinsatser har även detta år gjorts inom området neuropsykiatriska funktionshinder. En del kortare utbildningar inom olika områden har gjorts för att ytterligare höja kompetensen. Förutsättningarna kan sägas vara mycket goda för en måluppfyllelse inom skolformen.

Arbetet i verksamheterna

Särskolan omfattar tre olika skolformer: obligatorisk särskola, gymnasiesärskola och Kommunal utbildning för vuxna med utvecklingsstörning (Särvux). I Tanum sker utbildningen vid tre olika enheter: Hedeskolan, Tanumskolan och Ekdungeskolan. Elever vid gymnasiesärskolan får dock sin undervisning huvudsakligen i Uddevalla eller Dals Ed. Särskolan i Tanum tar också emot elever från annan kommun.

För särskolan gäller särskilda kursplaner, vilka är fastställda av Statens Skolverk. Särskolan i Tanum har utifrån dessa arbetat fram lokala kursplaner för att förtydliga målen och för att kunna ge information till elever och föräldrar. Dessa lokala kursplaner samt rutiner för mottagande i särskolan finns att läsa under Tanums kommuns hemsida.

Såväl verksamhet som elevgrupp skiljer sig mycket åt inom särskolan. I Kvalitetsredovisningen finns med delar som inte kan gälla alla elever. Strävan är dock alltid att utveckla och utmana varje elev så mycket som möjligt.

Mål

Särskolan omfattar samma strävansmål som grundskolan därför anges bara läroplanens områden för utvärdering. För målbeskrivning se under samma områden i avsnittet grundskola.

Kunskaper

Resultat och måluppfyllelse

Undervisningen inom särskolan syftar dels till att eleverna, som vuxna, skall få ett liv inom arbete, boende och fritid med god kvalitet och dels till att vara en grund för fortsatta studier. Detta innebär att allt arbete inriktas mot strävansmålen i läroplanen och kursplanerna. Inom särskolan görs en medveten satsning på baskunskaper för att få redskap till ett fortsatt lärande. Särskolans arbete kan oftast inte mätas mot mål i absoluta tal. Istället får resultatet beskriva en process där elevernas lärande, förmågan att göra kunskaper till sina egna samt förmågan att använda kunskaperna blir det primära.

Genomgående i ämnet svenska har varit träning i basfärdigheterna som skriva, läsa, tala och lyssna där man kan se att elevernas färdigheter har utvecklats. Även den matematiska förmågan tränas ofta på ett konkret sätt. Det är lätt att underskatta elevers möjligheter därför måste de utmanas i sitt lärande.

Personalen har en stor medvetenhet om att, utifrån läroplanens mål, sträva mot att varje elev skall få stöd och hjälp för att tro på sin egen förmåga och sina möjligheter att utvecklas.

Åtgärder för förbättring

I den pågående revideringen av kursplanerna har den kommunövergripande satsningen på Formativ bedömning haft stor betydelse. Särskolan har i sitt arbete en naturlig koppling till att elevernas kunskaper skall vara av en kvalitet som är användbar i livet.

Normer och värden

Resultat och måluppfyllelse

Det finns en likabehandlingsplan. Inom särskolan har personalen tät kontakt med eleverna och möjligheterna att agera mot mobbning är stora. Vid arbetet med elevernas sociala kompetens är undervisningen fokuserad på alla människors lika värde.

Det är viktigt att arbeta med normer och värden i vardagssituationerna t.ex.

- dagliga diskussioner utifrån värdegrunden och de ”spelregler” som gäller i sociala sammanhang
- att använda skönlitterära böcker riktade på områden som mobbning och utanförskap – att sedan vid redovisning och den efterföljande diskussionen ta ställning, våga framföra den samt att respektera andras åsikter
- att varje vecka se på UR-program (Lilla löpsedeln) där andra människors situationer belyses

Åtgärder för förbättring

I likhet med föregående år återstår arbetet med att bli mer delaktig och synlig i hela skolverksamheten. Att komma tillrätta med detta är naturligtvis ett gemensamt ansvar som delas med grundskolan.

Rektor bör informera olika personalgrupper inom grundskolan om vad undervisningen på särskolan innebär, mottaganderutiner och kriterier för att ha rätt till särskola. Det finns också anledning att på olika sätt informera om hur det är att leva med funktionshinder samt hur det påverkar inte bara den enskilde utan hela familjen. Detta ansvar bör utvecklas i framtiden.

Ansvar och inflytande

Resultat och måluppfyllelse

Efter förmåga kan eleverna göras delaktiga vid planering av studierna. Individuell uppföljning via de lokala kursplanerna görs en gång per månad för de elever som har möjlighet att vara delaktiga. Föräldrar görs delaktiga genom utvecklingssamtal och information om lokala kursplaner

Att göra eleverna medvetna om sitt funktionshinder, hur det ibland kan kompenseras samt att de trots detta hinder utvecklar en positiv självbild och tilltro till sina egna möjligheter är stora gemensamma utmaningar för elever och personal på särskolan.

Det är också viktigt att se ansvarstagande och inflytande även i vardagssituationerna

Föräldrar ges tidigt information om vidare utbildningar inom särskolan. Föräldrar och elev gör besök på olika utbildningsalternativ och vid det sista planeringssamtalet är förutom elev, förälder och lärare även rektor och LSS-ansvarig med.

Åtgärder för förbättring

Vid den kontinuerliga revideringen av kursplanerna kommer dessa att utvecklas så att uppföljningen av kunskapskvaliteter blir ännu mer tydlig för elev och förälder. Detta arbete stöds av utbildningen i Formativ bedömning.

Gymnasium och vuxenutbildning

Under denna rubrik redovisas endast Kommunens egen gymnasieskola och vuxenutbildning. Majoriteten av de knappt 600 Tanumseleverna går gymnasieskolor på annan ort, de flesta i Uddevalla. Tanums gymnasieskola har successivt ökat sin andel och hade läsåret 07/08 132 elever.

Andelen elever från Tanums kommun som genomför sin gymnasieutbildning inom fyra år (inklusive IV) är låg både i förhållande till riket och till V8 kommunerna. 70 % av eleverna nådde detta mål mot 75 % i riket.

Tanums Gymnasium och Vuxenutbildning

Förutsättningar för verksamheternas måluppfyllelse

Lärcentrum är en relativt liten enhet som innehåller många olika verksamheter. Under 2007 gjordes en omorganisation av ledningsfunktionen. Två biträdande rektorer tillsattes med programansvar för gymnasiets olika program, i syfte att tidigt fånga upp elever som behöver extra uppmärksamhet.

Vuxenutbildningens har fått sämre ekonomiska förutsättningarna genom minskade statsbidrag, vilket har lett till färre studerande och minskade möjligheter att välja utbildningsvägar.

Sfi har studerande på alla nivåer från analfabeter till högpresterande akademiker. I en liten kommun finns vissa svårigheter att tillgodose allas behov av utbildning, särskilt på en för individen tillfredställande nivå.

Lärcentrum har ökat antalet behöriga lärare som har lärarutbildning. Pedagogerna undervisar både ungdomar och vuxna och på de teoretiska kurserna, ofta i åldersblandade grupper.

De ekonomiska förutsättningarna har förändrats vilket kommer att innebära vissa neddragningar av resurser under 2008.

Läromedelstillgången och kvaliteten är god. Lärcentrum har en studiebibliotekarie anställd på 30 % vilket skolan ser som en kvalitetsresurs.

Arbetet i verksamheterna

Lärcentrum omfattar gymnasieskolan med sex program, särvtux, grundläggande- och gymnasial vuxenutbildning, högskoleutbildningar på distans samt svenska för invandrare.

Gymnasieskolan erbjuder såväl arbetsplatsförlagda yrkesutbildningar som studieförberedande specialutformat program med möjlighet att läsa in naturvetenskaplig och/eller samhällsvetenskaplig inriktning samt nationella program med natur- och samhällsvetenskaplig inriktning. Det individuella programmet utgör en del av gymnasieskolan där innehållet utformas efter elevens behov och önskemål.

Vuxenutbildningen erbjuder såväl hela yrkesutbildningar som enstaka kurser. Under 2007 omfattade verksamheten ca: 230 vuxenstuderande inkl. SFI- deltagare.

Antalet vuxenstuderande minskar på grund av ändrade förutsättningar och högkonjunktur, förutom SFI som har ett ökat antal studerande.

Kunskaper

Mål:

Skolan skall sträva mot att varje elev i gymnasieskolan, komvux och SSV samt, så långt det är möjligt, i gymnasiesärskolan och särvox

- tillägnar sig goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieprogram,
- kan använda sina kunskaper som redskap för att
- formulera och pröva antaganden och lösa problem
- reflektera över erfarenheter
- kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden
- lösa praktiska problem och arbetsuppgifter,
- tror på sin egen förmåga och sina möjligheter att utvecklas,
- utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande och
- utvecklar förmågan att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. (Lpf 94)

Resultat och måluppfyllelse

Studieresultat gymnasieskola

	Svenska B		Matematik A-D		Engelska A,B			
	Nm* G, VG, MVG	Ej n m IG	Nm G, VG, MVG	Ej n m IG	Nm G, VG, MVG	Ej n m IG		
Betyg	29	6	47	22	44	16		
Nat. prov	29	6	45	24	43	15		
Elever som slutfört år 3							Andel som fått slutbetyg inom fyra år	
Andel som fått slutbetyg		Andel som fått samlat betygsdokument		Genomsnittligt meritvärde				
Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
12	5	8	7	14,42	14,3	12	5	

Studieresultat 06/07 grundläggande vuxenutbildning

	Svenska, svenska som andra språk		Matematik		Engelska		Nått målen i alla basämnen	
	N m G, VG	Ej n m IG	Nm G, VG	Ej n m IG	Nm G, VG	Ej n m IG	Män	Kvinnor
Betyg	13	2	1	0	2	0	0	0
Nat. prov	13	1	1	0	2	0	0	0

Studieresultat gymnasial vuxenutbildning

	Svenska B				Matematik A-D				Engelska A,B			
	Nm* G, VG, MVG		Ej n m IG		Nm G, VG, MVG		Ej n m IG		Nm G, VG, MVG		Ej n m IG	
	män	kv	män	kv	män	kv	män	kv	män	kv	män	kv
Betyg	2	5	0	1	11	17	1	3	10	20	2	5
Nat. prov	2	5	0	1	11	16	1	4	10	19	2	6

Studieresultat VT/HT/07 Sfi

	D-nivå				C-nivå				B-nivå			
	Nm* G, VG,		Ej n m IG		Nm G, VG,		Ej n m IG		Nm G, VG,		Ej n m IG	
	mån	kv	mån	kv	mån	kv	mån	kv	mån	kv	mån	kv
Betyg	3	13	-	-	2	10	-	-	3	17	-	-
Nat. prov	3	13	4	9	2	10	3	22	3	17	19	24

Resultat och måluppfyllelse för respektive verksamhet visar stora differenser.

Ungdomsgymnasiet visar att drygt hälften erhållit slutbetyg, en minskning med 10 % från 2006, och resterande samlat betygsdokument, motsvarande ökning med 10 %. Siffrorna kan verka oroande men flertalet av de ungdomar som har gått ut med samlat betygsdokument har endast 100-150 poäng kvar till fullständigt slutbetyg men har valt strategin att gå ut med samlat betygsdokument. Värt att notera att det genomsnittliga meritvärdet ligger på 14,4. 15,0 motsvarar betyget VG.

Grundläggande vuxenutbildning visar fortfarande på betygsmissigt låga värden samt få antal studerade. Målgruppen är lågutbildade och en majoritet invandrare som efter Sfi läser vidare på grundskolan. De behöver oftast lång tid för att klara målen. Högkonjunkturen som underlättat möjligheterna att få arbete, även utan längre utbildning, har gynnat denna grupp. De har prioriterat arbete före studier, avbrutit studierna innan det fullföljt kurserna. Det är ytterligare en förklaring till låg måluppfyllelse.

Den relativt goda måluppfyllelsen inom gymnasial vuxenutbildning kan delvis härledas till att de som väljer att studera kärnämnen på gymnasialnivå oftast har studievana, motivation och ett tydligt mål med sina studier.

Invandrare som studerar svenska som andra språk, Sfi, har mycket blandad studiebakgrund. Från deltagare som har högskoleexamen från sitt hemland till deltagare som är analfabeter. Deltagarna är nivågrupperade från A till D, där D är slutnivån. Vi har kvalitetssäkrat sluttestet på D-nivå genom att en utomstående lärare testar våra deltagare. Måluppfyllelsen är tillfredsställande.

De studerandes kunskaper om målen har genom verksamhetens arbete med formativ bedömning ökat avsevärt. Varje lärare har utformat matriser som tydliggör målen med respektive kurs, både teoretiska och yrkesspecifika kurser och dessutom formulerar mål att sträva mot i enligt Lpf 94. Matriserna har arbetats fram i arbetslag och tillsammans med de studerande. Inom yrkesprogrammen har dessutom matriserna utarbetats i samarbete med handledarna på elevernas arbetsplatser för APU.

Lärcentrum har under 2007 bestämt sig för att arbeta med visionen ”[Alla har förutsättningar att lyckas](#)”. Den visionen innebär att arbetet med de studerande skall, förutom undervisning, ämnesplanering, formativ bedömning och alla andra förekommande arbetsuppgifter, innehålla frågeställningen: Hur skapar vi förutsättningar så att alla upplever att de kan lyckas?

Undervisningen på Lärcentrum anpassas i stor utsträckning till individens behov vad gäller tid, studietakt, skilda sätt att lära samt andra individuella förutsättningar och strävar mot att få eleverna att tro på sin egen förmåga och att de ska få insikt om sitt eget lärande. Elever som är i behov av särskilda stödinsatser ges, så långt det är möjligt, stöd i form av utredning för att kartlägga elevens starka och svaga sidor, med betoning på starka, studieteknik, handledning,

etappläsning och samtal. Utvärdering av de studerandes lärande sker kontinuerligt och de studerande får återkoppling i relation till målen.

Åtgärder för förbättring

Gymnasiet kommer på ett mer systematiskt sätt arbeta med för att öka antalet elever med slutbetyg, som de själva känner sig tillfreds med. Eftersom regelverket kommer att förändras, så kommer deras strategi att välja samlat betygsdokument inte att fungera på längre.

Arbetet med stöd till elever som är i behov av stöd fortsätter samt arbetet med bedömningsmatriser för att tydliggöra målen.

Gymnasiet och vuxenutbildningen strävar efter att erbjuda en verksamhet som fungerar på ett sätt som förverkligar de nationella målen så väl som möjligt oavsett elevers bakgrund och individuella förutsättningar. Visionen ”alla har möjligheter att lyckas” ställer krav på hela organisationen. Elever och vuxenstudenter skall erövra en fördjupad förståelse för sitt lärande.

Under 2008 kommer gymnasiet att på ett systematiskt sätt införliva entreprenöriellt lärande. Ett program kommer att börja med mål att därefter successivt tillämpa entreprenöriellt lärande som pedagogisk form på alla program och kurser. Fem lärare på Lärcentrum utbildar sig under hela 2008 enligt den s.k. Sunnemodellen. Behörigheten kommer att öka ytterligare genom att två lärare har en pågående lärarutbildning.

Normer och värden

Mål:

Skolan skall sträva mot att varje elev

- *vidareutvecklar sin förmåga att göra medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper och personliga erfarenheter,*
- *respekterar andra människors egenvärde och integritet,*
- *inte accepterar att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att bistå människor,*
- *förstår och respekterar andra folk och kulturer,*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen och*
- *visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv. (Lpf 94)*

Verksamheten skall förmedla och utveckla ansvar för, omsorg om och solidaritet med andra människor samt respekt för rättssamhällets principer. Undervisning och samtal skall präglas av insikten om att alla människor är lika mycket värda. Ingen, vare sig barn eller vuxen, får utsättas för kränkande behandling (Skolplan)

Resultat och måluppfyllelse

Lärcentrum har ett gott klimat med högt resultat på trivselenkätens frågor om trygghet, trivsel, stöd och respekt. Elever visar stor hänsyn till varandra och endast ett fall av upplevt utanförskap har kommit upp till personalens kännedom och omedelbara åtgärder sattes in och situationen fick en lösning i samförstånd.

Likabehandlingsplanen har reviderats under 2007 och nya föräldrar har informerats om innebörden av planen.

En god arbetsmiljö, en bra undervisningsgrupp, en bra pedagog samt utmärkande faktorer för en framgångsrik skola är områden skolan arbetat med under året.

Under 2007 har ett samarbete med kommunens ungdomsväglare inletts som har resulterat i kursen hälsopedagogik, om hur levnadssätt, föreställningar och sociala mönster påverkar hälsan.

Kursen skall även utveckla ett förhållningssätt som främjar en god livskvalitet hos individen själv och hos andra och utveckla ett synsätt där hälsa betraktas ur ett kulturellt och internationellt samhällsperspektiv

Lärcentrum har satsat på flera teaterbesök för ungdomar och vuxna som en del av att lära sig förstå och respektera andra folk och kulturer, kunna leva sig in i och förstå andra människors situation.

Skolan har aktivt arbetat med miljöfrågor, där klimatfrågan varit central. Alla pedagoger införlivar normer och värdefrågor som en naturlig del av undervisningen.

Lärcentrum är en liten verksamhet där alla blir sedda. Miljön erbjuder ett bra organiserat stöd, oftast mer än en mentor i varje ungdomsklass, gemensamt café för studerande och personal, gemensamt bibliotek med allmänheten. Allt detta ger möjlighet att tidigt uppmärksamma händelser och beteenden som motverkar våra normer och värden.

Åtgärder för förbättring

Arbetet med att göra målen levande skall fortsätta. Alla händelser som motverkar målen skall omedelbart resultera i in någon form av åtgärd.

Ansvar och inflytande

Mål:

Skolan skall sträva mot att varje elev

- *tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,*
- *aktivt utövar inflytande över sin utbildning,*
- *utifrån kunskap om demokratins principer vidareutvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,*
- *utvecklar sin vilja att aktivt bidra till en fördjupad demokrati i arbetsliv och samhällsliv och*
- *stärker sin tilltro till den egna förmågan att själv och tillsammans med andra ta initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor.*

Resultat och måluppfyllelse

De studerandes individuella studieplaner ökar elevernas möjligheter att vara delaktiga och ta ansvar för sin utbildning och sitt lärande. Eleverna ges möjligheter att revidera sina planer under sin studietid.

Arbetet med formativ bedömning och utformandet av matriser har ökat elevernas möjligheter att ta ansvar för och utöva inflytande över sina studier samt givit eleverna en större möjlighet att påverka form och innehåll.

Alla kurser utvärderas vid två tillfällen. En mätning görs efter halva kurs tiden, en s.k. pulsmätning, där eleverna ges möjlighet att påverka arbetssätt, form och innehåll under pågående kurs samt en utvärdering efter kursavslutning för att ge eleverna möjlighet att uttrycka sina synpunkter om undervisningen, kursupplägg och upplevelsen av om hänsyn tagits till pulsmätningens resultat.

De studerande ges möjlighet att ta initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor genom elevråd, klassråd, enkätundersökningar, utvärderingar, utvecklingssamtal och en hög tillgänglighet av vuxna.

Åtgärder för förbättring

Arbetet med formativ bedömning skall fortsätta så att det blir en naturlig del av både pedagogernas och de studerandes lärande. Lärcentrum kommer att arbeta med entreprenöriellt lärande som pedagogisk form under 2008.

Aktivt inflytande, personligt ansvar och tro på den egna förmågan att själv och tillsammans med andra ta initiativ, ansvar och påverka sina villkor är hörnstenar i entreprenöriellt lärande som skall implementeras under 2008/2009.